

Albansk Hjelpeark – Nivå II

Utvidet grammatikk og kommunikasjon — LK20

Alle fem kasus

Albansk har **5 kasus**:

1. **Nominativ** – subjekt (kush?)
2. **Akkusativ** – direkte objekt (kë?)
3. **Genitiv** – eierskap (i/e kujt?)
4. **Dativ** – indirekte objekt (kujt?)
5. **Ablativ** – opprinnelse (prej kujt?)

Hankjønn bestemt (libri)

	Entall	Flertall
Nom.	libri	librat
Akk.	librin	librat
Gen.	i/e librit	i/e librave
Dat.	librit	librave
Abl.	(prej) librit	(prej) librave

Hunkjønn bestemt (vajza)

	Entall	Flertall
Nom.	vajza	vajzat
Akk.	vajzën	vajzat
Gen.	i/e vajzës	i/e vajzave
Dat.	vajzës	vajzave
Abl.	(prej) vajzës	(prej) vajzave

Adjektiver

Adjektiver står normalt **etter** substantiv og kobles med **artikkelpartikkel**:

Artikkelpartikler

- **i** – hankjønn entall
- **e** – hunkjønn entall
- **të** – flertall (begge kjønn)

Eksempler

- djal-**i** i mirë – den gode gutten
- vajz-**a** e mirë – den gode jenta
- libra-**t** e mirë – de gode bøkene

Gradbøying

- **Positiv**: i/e mirë (god)
- **Komparativ**: më i/e mirë (bedre)
- **Superlativ**: më i/e miri (best)

Flere verbformer

Imperfektum

	jam	punoj
unë	isha	punoja
ti	ishe	punoje
ai/ajo	ishte	punonte
ne	ishim	punonim
ju	ishit	punonit
ata/ato	ishin	punonin

Aorist (avsluttet fortid)

Person	punoj
unë	punova
ti	punove
ai/ajo	punoi
ne	punuam
ju	punuat
ata/ato	punuan

Perfektum

Oppbygning: **kam + partisipp**

Kam punuar – Jeg har arbeidet

Ka shkuar – Han/hun har gått

Futurum

do të + konjunktiv

unë	do të punoj
ti	do të punosh
ai/ajo	do të punojë
ne	do të punojmë
ju	do të punoni
ata/ato	do të punojnë

Konjunktiv (lidhore)

Brukes etter visse partikler:

- *Dua të punoj* – Jeg vil arbeide
- *Duhet të shkosh* – Du må gå
- *Mund të vij* – Jeg kan komme

Pronomen

Personlige pronomen

	Nom.	Akk.	Dat.
jeg	unë	mua	mua
du	ti	ty	ty
han	ai	atë	atij
hun	ajo	atë	asaj
vi	ne	ne	neve
dere	ju	ju	juve
de (m)	ata	ata	atyre
de (f)	ato	ato	atyre

Korte objektspronomen

- **më** – meg
- **të** – deg
- **e** – ham/henne
- **na** – oss
- **ju** – dere
- **i/u** – dem

Eksempel: *E shoh* (Jeg ser ham/henne)

Tallord

Grunntall 1-20

1	një	11	njëmbëdhjetë
2	dy	12	dymbëdhjetë
3	tre	13	trembëdhjetë
4	katër	14	katërmëdhjetë
5	pesë	15	pesëmbëdhjetë
6	gjashtë	16	gjashtëmbëdhjetë
7	shtatë	17	shtatëmbëdhjetë
8	tetë	18	tetëmbëdhjetë
9	nëntë	19	nëntëmbëdhjetë
10	dhjetë	20	njëzet

Større tall

- 30 – tridhjetë
- 40 – dyzet
- 50 – pesëdhjetë
- 100 – njëqind
- 1000 – një mijë

Preposisjoner

Med akkusativ

- **në** – i, på, til
- **për** – for
- **me** – med
- **pa** – uten
- **ndër** – mellom
- **nëpër** – gjennom

Med ablativ

- **nga** – fra
- **prej** – fra, av

Meningsytring

Uttrykke mening

- Unë mendoj se... – Jeg tenker at...
- Sipas mendimit tim... – Etter min mening...
- Jam dakord – Jeg er enig
- Nuk jam dakord – Jeg er uenig
- Kam të drejtë – Du har rett
- Është e vërtetë – Det er sant

Tekstbindere

- Së pari..., së dyti... – Først..., for det andre...
- Gjithashtu – Også
- Për më tepër – Dessuten
- Megjithatë – Likevel
- Prandaj – Derfor
- Në fund – Til slutt

Ordstilling

Grunnleggende rekkefølge

SVO (Subjekt - Verb - Objekt)

Unë lexoj librin. – Jeg leser boken.

Spørsmål

- **A** + utsagn: *A flet shqip?* – Snakker du albansk?
- Spørreord: *Ku? Kur? Si? Pse? Kush? Çfarë?*

Nektelse

Nuk/s' foran verbet:

Nuk flas shqip. – Jeg snakker ikke albansk.

S'di. – Jeg vet ikke.

Kulturkunnskap

Albania og Kosovo

- Hovedstad Albania: Tirana
- Hovedstad Kosovo: Pristina
- Befolkning: ca. 3 mill. (Albania), 1,8 mill. (Kosovo)
- Språk: Albansk (shqip)
- Valuta: Lek (Albania), Euro (Kosovo)

Dialekter

- **Gegisk** – Nord-Albania, Kosovo
- **Toskisk** – Sør-Albania (standard)

Historie

- Illyrisk opprinnelse
- Osmansk styre 1385–1912
- Uavhengighet 1912
- Kommunisme 1944–1991
- Kosovo selvstendig 2008

Skrivetips

Struktur

1. **Hyrje** – Innledning
2. **Trupi** – Hoveddel
3. **Përfundim** – Konklusjon

Teksttyper

- **Brev:** I dashur/E dashur..., Me respekt...
- **Fortelling:** Kronologisk, aorist
- **Argumenterende:** Mendoj se..., Si-pas meje...

Vanlige feil å unngå

- × Glem ikke bestemtthetsendelser
- × Riktig bruk av artikkelpartikler
- × Korrekt kasusbøyning
- × Plassering av klitika
- × Kjønnssamsvar i adjektiv

Viktige verb

Vanlige verb

- të jem – å være
- të kem – å ha
- të bëj – å gjøre
- të shkoj – å gå
- të vij – å komme
- të flas – å snakke
- të shkruaj – å skrive
- të lexoj – å lese
- të ha – å spise
- të pi – å drikke
- të dua – å ville/elske

Sjekkliste eksamen

- ☐ Riktig kasusbøyning
- ☐ Bestemtthet markert
- ☐ Artikkelpartikler
- ☐ Verbformer i riktig tid
- ☐ Klitika på rett plass
- ☐ Variert ordforråd
- ☐ Tekstbindere brukt
- ☐ Korrekturlest